

Internationella kommittén för
forskarutbildningsnämnden

Arbetsordning för granskning av utländska stipendier för forskarutbildning

Beslutad av Forskarutbildningsnämnden (FUN) 2022-12-13

Gäller from 2023-01-01

Bakgrund

Lunds universitet ska vara öppet för studenter, lärare och forskare från världens alla hörn. Forskarutbildning av utländska doktorander utgör en viktig del av svenska universitets bidrag till kapacitetsbyggande arbete i låg- och medelinkomstländer. Sådan forskarutbildning är också väl i linje med Lunds universitets bidrag till **Agenda 2030**, där målet är omställning till ett hållbart samhälle för människorna, planeten och välbefindandet. För att Medicinska fakulteten vid Lunds universitet ska kunna bibehålla utbildning av doktorander från låg- och medelinkomstländer med nuvarande omfattning är doktorandstipendier från utländska organisationer och myndigheter avgörande. Tack vara sådan finansiering kan fakulteten tillhandhålla forskarutbildning åt en grupp av doktorander som annars inte skulle ha möjlighet till forskarutbildning i Sverige.

Samtidigt är utländska stipendier potentiellt behäftade med utmaningar. Ofta når stipendiets storlek inte upp till den minimumnivå för doktorandlön som stipuleras av Lunds universitet, varför handledaren vid Lunds universitet behöver skjuta till lönebidrag trots att det initialt framstod som att doktoranden var fullt finansierad från hemlandet. Vidare kan stipendierna i vissa fall vara förknippade med villkor som strider mot Högskoleförordningen och/eller SUHF:s förslag till rekommendationer avseende stipendiefinansierad forskarutbildning (se Appendix). Till exempel kan stipendierna vara

- (1) behäftade med återbetalningsvillkor om disputation ej sker inom en viss tid.
- (2) involvera tredje man (borgenärer) som blir ekonomiskt ansvariga om doktoranden bryter mot villkoren för stipendier
- (3) villkorade med klausuler som är otydliga, såsom att stipendiekontraktet bryts om doktoranden ”inte rättat sig efter kritik och påpekanden”
- (4) villkorade med skyldighet att rapportera till ambassad/konsulat avseende projekt och handledare

Sammanfattningsvis behöver varje typ av utländskt doktorandstipendium bedömas individuellt. Det krävs avsevärd kunskap om internationella relationer och erfarenhet av internationellt forskningssamarbete för att korrekt väga fördelar mot nackdelar för forskargrupp, fakultet och universitetet i stort.

Arbetsordning

Mot bakgrund av detta fastställs härmed en specifik arbetsordning gällande antagning av doktorander finansierade av utländska stipendier. I korthet ska varje stipendium bedömas av arbetsgruppen för internationalisering av forskarutbildning (IK FUN) som sedan utfärdar en rekommendation till Medicinska fakultetens forskarutbildningsnämnd (FUN) om stipendiet uppfyller de grundläggande kriterierna för stipendiebaserad forskarutbildning, *dvs. om det kan anses vara en del av ett bistånds- och kapacitetsuppbyggnadsprogram, samt om stipendievillkoren är skäliga och tydliga*. Sådan bedömning behöver dock inte göras för stipendier inom ett av Europeiska unionen finansierade program eller andra samarbeten där ramavtal om forskarutbildning finns på fakultets- eller LU-nivå, såsom *double PhD* eller *joint PhD*.

Krav för godkänt stipendium vid bedömning av IK FUN

1. Kontrakt med skäliga villkor

Stipendiet får inte vara villkorat med krav om återbetalning eller liknande klausuler såsom straffavgifter vid kontraktsbrott. Tredje part i form av privatpersoner får inte involveras som borgenärer i kontraktsvillkoren. Kontraktet får inte heller innehålla villkor som inskränker på yttrandefrihet, andra mänskliga rättigheter eller svenska grundlagsskyddade rättigheter.

2. Kontrakt med tydliga villkor

Kontraktet får inte innehålla otydliga eller svepande formuleringar som kan inskränka rättssäkerheten hos stipendiemottagaren

3. Projektet ska bidra till kapacitetsuppbyggnad (se HF 4a§) i hemlandet

Kapacitetsutveckling är den process genom vilka individer, organisationer och samhällen uppnår, förstärker och upprätthåller förmågan att formulera och uppnå sina egna utvecklingsmål över tid.

4. Stipendiegivande land måste vara med på OECDs s.k. DAC-lista*

Varje år utkommer OECD med en lista över länder och regioner som behöriga att ta emot bistånd (official development assistance, DAC). Listan innehåller fyra kategorier som uppdateras varje år.

5. Tydlig plan för upptoppning

I de flesta fall når inte de utländska stipendier upp till den mininivå för månadslön som är fastställd av Lunds universitet. För att doktoranden ska antas krävs då att handledaren går in och toppar upp stipendiet till rätt nivå. För att doktoranden ska kunna antas krävs det att det finns en tydlig ekonomisk plan för detta.

* **Development Assistance Committee (DAC)** är [OECD](#):s kommitté för bistånd. DAC skapades 1961 och är ett internationellt forum för de största biståndsgivarländerna med syfte att utveckla biståndet och säkerställa dess kvalitet. DAC genomför regelbundet granskningar av givarnas bistånd och sammanställer statistik över biståndsfloren.

Handläggningsrutin för granskning av stipendier

Så snart en handledare överväger att anta en doktorand med utländskt stipendium bör hen kontakta forskarutbildningskansliet. Handledare ska då lämna in:

- en beskrivning hur projektet bidrar till kapacitetsuppbyggnad (ca 250 ord)
- en kort beskrivning av den stipendiegivande organisationen inklusive officiella beteckningar och kontaktuppgifter till ansvarig handläggare
- stipendiekontraktet
- finansieringsplan inklusive eventuellt behov att tilläggsstipendium från handledaren

Forskarutbildningskansliet vidarebefordrar underlaget till IK FUN som gör en bedömning enligt fastställda kriterier och lämnar en rekommendation till FUN. Slutligt beslut fattas av FUN. Hantering ska skötas skyndsamt och förslag på rekommendation kan tas per capsulam av IK FUN

Appendix

Högskoleförordningen 4 a §

En doktorand vars studiefinansiering består av stipendium behöver inte anställas enligt 4 § om stipendiet lämnas inom ramen för

1. Ett bistånds- och kapacitetsuppbyggnadsprogram där stipendier utgör vedertagen finansieringsform med skäliga stipendievillkor och den antagande högskolan har insyn i dessa villkor och i hur stipendiet betalas ut, eller
2. Ett av Europeiska unionen finansierat program eller andra samarbeten, där stipendier med skäliga stipendievillkor utgör en vedertagen finansieringsform och där krav på finansiering genom anställning blir ett hinder för högskolans medverkan

Ur SUHF 2015-09-17 REV Dnr 14/077

Utredaren föreslår följande rekommendationer med kommentarer:

Att SUHF rekommenderar lärosätena att inte anta sökande med ett stipendieavtal som inne- håller krav som försämrar studievillkoren för doktoranden i jämförelse med de villkor som gäller för övriga doktorander vid lärosätet eller inkräktar på lärosätenas rätt att bestämma hur utbildningen bedrivs eller examineras.

Att SUHF rekommenderar lärosätena att inte acceptera följande krav från finansiär:

- *Krav på återbetalning om doktoranden inte uppnår examensmålen och därmed inte kan erhålla sin examen.*
- *Krav på lärosätet eller handledaren att rapportera till finansiären om planering, innehåll och genomförande av den enskilde doktorandens utbildning.*
- *Krav på återvändande efter avlagd examen. Det är den enskildes sak att bedöma om den här typen av krav, inklusive eventuella sanktioner som exempelvis återbetalning vid avtalsbrott, är rimliga.*

Ur SOU 2016:99 Trygghet och attraktivitet – en forskarkarriär för framtiden

4.6.2 Doktorander med stipendier

..

Doktorander med stipendier behöver inte anställas om de beviljats stipendium inom ramen för nationellt eller mellanstatligt bistånd- och kapacitetsuppbyggnadsprogram där stipendier utgör en vedertagen finansieringsform och antagande högskola har insyn i stipendievillkoren och hur stipendiet betalas ut.